

Marjut Haussila

**MOZARTIN FIGARON HÄÄT:
MAAILMAN PARAS OOPPERAKO?**

Savonlinnan kirjastossa

to 16.7.2015

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Riitta-Liisa Lempinen-Vesa kommentoi oopperajuhlia
Itä-Savossa 3.7.2015:

Sama kunnianhimo ja laadun ajatus saattaa levitä myös ympäröivään toimintaan. Luovuuden ilmapiiri ja korkean tason sisäinen vaatimus leviävät arkielämääänkin kuin huomaamatta. Niistä saa eväitä, joilla kaupunki voi pärjätä ympäri vuoden, lamankin keskellä.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Matti Salminen Musorgski-projektista
Savonlinna Opera Festival 2015 -julkaisussa:

*Tämä on valtava draama,
se pitää uskaltaa tehdä kunnolla
eikä säämiskähansikkain.*

Laadun kriteerejä, jotka liittyvät eri tavoin teokseen:

- kokemus ja viisaus
- tuore näkökulma ja osaaminen

-> erilaisuus

-> kriittisyys, luova ote ja tiimityö

Luovuus ->

luova teko, tuotos tai teos ->

uusi idea, esine tai palvelu tai toimintatapa

- design
- immateriaalinen luovuus
- rikkoa, hämmentää, sekoittaa, 'jazzin'n'jammin'

Aivotutkija Riitta Hari kirjassa *Kaikki evoluutiosta* (2009):

- *homo sapiens* syntyi 100 000- 200 000 vuotta sitten
- aivojen koko jo pitkään vastaava kuin nykyihmisillä lajin levitessä Afrikasta 60 000 vuotta sitten
- kognitiivinen kapasiteetti alkoi kehittyä nopeasti noin 10 000 vuotta sitten
- maanviljelys alkoi tuolloin ja esineet ja materiaalit tärkeämmiksi

Hari kysyy, oliko syynä geenimutaatio vai kulttuurievoluutio?

Hän lisää kiinnostavia huomioita:

Uudet sukupolvet pystyvät hyötymään täysin tuntemattomien henkilöiden keksinnöistä ja työstä.

Nyky maailmassa lähes koko elämä on muiden suunnittelema ja rakentama. Kulttuuri ympäröi ihmistä syntymästä kuolemaan.

Taiteessa 'laatu' määräytyy monisyisessä kulttuurisessa kontekstissa, jossa ajan ja paikan koordinaatit kietoutuvat monella tasolla:

- kokemus: kehollinen havainto ja tieto
- elämys: oivallus, jossa myös tunne-elementti läsnä
- merkitys: ymmärrys kasvaa kulttuurisena pääomana

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

RLLV: "kunnianhimo ja laadun ajatus":

*...joku kohta teoksessa tempaa mukaansa ja panee ajattelemaan
Martti Talvela*

RLLV: "ilmapiiri ja korkean tason sisäinen vaatimus":

*...on pakko löytää ilmaisukeinoja oman instrumentin kautta
Luovuuden pitää pystyä ottamaan kantaa ja pitää koettaa olla
rehellinen. Vasta silloin taide on arvokasta.*

*Jorma Hynninen
teoksessa Musiikin aika (1991)*

->RLLV: "kaupunki voi pärjätä lamankin keskellä tällaisilla eväillä"

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Figaron häät- oopperassa luodaan kuvitteellisin keinoin tapahtumien ja elementtien samanaikainen tila, joka avautuu monitahoisesti erilaisille tulkinnoille. Teos voi siis olla

”maailman paras ooppera”

tai tuoda mieleen toisenlaisen ajatuksen:

”olen jo nähnyt sen”

”ei ole hyvää oopperaa”

LÄHTÖKOHTIA

Pierre Augustin Caron de Beaumarchais (1732-1799):

näytelmä *Le mariage de Figaro, ou La folle journée* (1780-84)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791):

Olen katsonut varmasti yli 100 librettoa, mutta en ole löytänyt sellaista, joka minua miellyttäisi... . Mutta on muuan Abbate da Ponte, tšekäläinen runoilija.

Lorenzo da Ponte (1749-1838):

Mozart kysyi minulta, pystyisinkö vaivatta muokkaamaan libreton Beaumarchais'n komediasta... (1823)

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Mozartin ja Da Ponten yhteistyönä syntyi italiankieliseen librettoon pohjautuva teos

Le mariage de Figaro, ou La folle journée (1780-84)

Se tunnetaan eri nimillä:

italiaksi *Le Nozze di Figaro*

ranskaksi *Les Noces de Figaro*

englanniksi *The Marriage of Figaro*

saksaksi *Die Hochzeit des Figaro*

Alkusoitto tempossa *Presto* virittää tunnelman: kreivin talossa on tulossa arvaamattomien käännteiden myötä 'hullu päivä' 1. näytös n:o 1

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

TEOKSESTA

*Oggi (1. maggio 1786) per la prima volta
LE NOZZE DI FIGARO ossia la folle giornata*

*Dramma giocoso in quattro atti
Parole del Sig. Abbate da Ponte, musica del Sign. Amadeo Mozart*

(suom.) Tänään (tai 1. maaliskuuta 1786) ensi kertaa
Figaron häät tai hullu päivä
Koominen draama neljässä näytöksessä
Sanat herra Abbate da Ponte, musiikki herra Amadeo Mozart

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Personnaggi: (suom. Henkilöt)

Il Conte di Almaviva (kreivi Almaviva)

La Contessa di Almaviva, (kreivitär/ Sevillan parturi-oopperasta tuttu Rosina, Bartolon suojatti)

Susanna sua cameriera e promessa sposa di Figaro, cameriere del Conte (kreivittären kamaripalvelijatar, avioitumassa kamaripalvelija Figaron kanssa)

Cherubino, paggio del Conte (kreivin paasipoika)

Marcellina

Basilio, maestro di musica (musiikinopettaja)

Don Curzio, giudice (tuomari)

Bartolo, medico di Seviglia (lääkäri)

Antonio, giardiniere del Conte e zio di Susanna (puutarhuri, Susannan setä)

Barberina, sua figlia (hänen tyttärensä)

Contadini e contadine. - Convitati, cacciatori. – Servitori (tilan väkeä, metsästäjiä)

La scena si finge nel castello del conte di Almaviva. (tapahtuu kreivi Almavivan linnassa)

(Mozartin johtaman ensiesityksen käsiohjelmasta)

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Alkuperäinen näytelmä pohjautuu renessanssin *commedia dell'arte* -perinteeseen, mutta Mozartin ooppera viittaa jo 1800-luvun tunteellisuuteen ja realismiin

Kirjailija Stendahl kommentoi oopperaa (1814):

Voi sanoa, että Mozart on muuttanut näytelmän kokonaan.

*En osaa arvioida riittäkö musiikki kuvaamaan neljän näytöksen ajan ranskalaista eleganttia pinnallisuutta, kaikissa henkilöihahmoissaan; minusta se tuntuu vaikealta, koska musiikin pitää ilmaista määrättyjä tunteita, onnea ja surua... .
Kaikki merkitys sisältyy nyt vuorovaikutustilanteisiin...*

MUSIIKILLISIA RATKAISUJA

Juonenkäänteet sisältävät kuurupiiloa, valepukuja, syntyperämysteerejä, juonitteluja, kostonelkeitä: kaikki johtaa lopulta sopusointuun.

Koomisissa buffo-ensembleissä musiikin keinot ylittävät kirjallisen ilmaisun rajat: tavoite saavutetaan musiikille ominaisen toiston avulla. Mozartin harmonian ja soinnin taju, taito melodian ja kontrapunktin sommittelijana ja vetävän rytmiikan luojana ovat omaa luokkaansa. Libreton tekstiä hän muokkaa nerokkaasti musiikin logiikan mukaisesti.

Kun Figaro selviää ahdingostaan avioitua Marcellinan kanssa, kuusi henkilöä pohtii omia tuntemuksiaan moniäänisessä kudoksessa:

3. Näytöksen 5. kohtauksessa tuomarin aloittamaa resitatiivia

DON CURZIO: É decisa la lite

+ Marcellina, Figaro, Kreivi, Bartolo

seuraa aaria, tässä sekstetto eli kuuden laulajan ensemble tai yhtye

Sekstetto

n:o 18

MARCELLINA: Riconosci in questo amplesso

+ Figaro, Bartolo, Don Curzio, Kreivi, Susanna

‘Numeron’ kuluessa käy ilmi, että Figaro on Marcellinan ja lääkäri Bartolon avioton lapsi. Tätä Susannan on vaikea uskoa.

Jacobsin esitysohjeet laulajille ovat peräisin Mozartin ajalta: tavoitteena on luontevuus ja elegantti ornamentointi tekstiä ja musiikkia kunnioittaen. Resitatiivien eloisuutta ja ilmettä haetaan sanan 'recitare' alkuperästä puhetatterissa. Tämä tarkoittaa säerakenteen rytmin hahmottamista ja painottamista luontevaa puhetta tai keskustelurytmiä tavoitellen.

Resitatiivi ja aaria/cavatina

1. näytös n:o 3

FIGARO JA SUSANNA: Or bene, ascolta, e taci

FIGARO: Se vuol ballare

Tempot ovat pääosin ripeitä, mutta tulkinta tarjoaa vaatimusten mukaisesti myös hitaampia tunnelmallisia hetkiä.

SUSANNA JA KREIVITÄR: Aprite, presto, aprite

2. näytös duettino n:o 14

SUSANNA: Deh vieni, non tardar

4. näytös aaria n:o 28

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Renée Jacobs (2009) edustaa H.I.P. (Historically Informed Performance) eli historiallisesti tietoisien/kriittisten koulukunnan ajattelua:

Osmoosin sijaan klassinen orkesteri tarjoaa vastakohtia ja dialogia jousisektiossa, niiden eteenpäin suuntautunutta liikettä, puhaltimien viipyilevää lyyrisyyttä.

Periodisoittimia käytettäessä dynaamiset kontrastit voivat kuulostaa väkivaltaisemmilta, tarvittaessa brutaaleilta.

Koska Mozart oli kumouksellinen säveltäjä, hän halusi yhtä usein järkyttää korvaa, kuin hyväillä sitä.

Kokeneena sinfonikkona ja konserttojen mestarina Mozart hallitsee orkesterin käytön. Se tuo lisäväriä *accompagnato*-resitatiiveihin ja karakterisoi aarioita ja muita numeroita.

KREIVITÄR: E Susanna non vien! -> Dove sono 3. näytös n:o 20

Kun kreivi päättää suuttuneena lähettää Cherubinon sotilaspalvelukseen, Figaro kuvailee aariassaan tulevaa elämää värikkään sotilasmusiikin säestyksellä

FIGARO: Non più andrai 1. näytös n:o 10

Hieno lisäväri syntyy kontrafagotista 2. näytöksen päätösensemblissä

Signori, di fuori n:o 16

Häämarssia seuraava tanssijakso muistuttaa monikulttuurisesta Andalusiasta ja 'kansan' musiikista 3. näytöksen finaalissa

KREIVI: Ecco la marcia... andiamo

n:o 23

Mozartin valitsema muodikas *fandango* on latinalaisesta Amerikasta eurooppalaiseen musiikkiin ja tanssiin Iberian niemimaan kautta fuusioitunut, rohkeaksi koettu afrikkalaisperäinen muoto. Toistuvan sointukulun ja rytmiaiheen vuoksi se jää helposti korvaan

Kuten alkuperäisessä näytelmässäkin, tanssi ilmentää tässä palvelijoiden vastakulttuuria viittaamalla toisaalta järkeen ja tietoon, toisaalta oikeuksiin. Nyt tiedämme yhtymäkohdista evoluutioon ja rodulliseen 'toiseen' ja lopulta, olemisen peruskysymyksien tasolla, oman kehon kautta koettuun maailmassa olemiseen, toisiin liittymiseen ja siten vapauteen.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Tanssi esiintyy jo 1500-luvulta alkaen kitara- ja cembalomusiikissa, esim. :

Santiago de Murcia:

<http://indianapublicmedia.org/harmonia/dance/>

Jean-Philippe Rameau: Nouvelles suites de Pieced de clavecin: Suite A minor IV. Les trois mains

<http://indianapublicmedia.org/harmonia/dance/>

Luigi Boccherini: Fandango from Quintet in D Major G448

<https://www.youtube.com/watch?v=6CEJkj34fbU>

Kansanomaisia versioita:

El Fandanguito: Traditional Jarocho Códice Saldivar (c. 1730)

<https://www.youtube.com/watch?v=Npny6ymK5T0>

El Fandanguito: Son Jarocho by Arcadio Hidalgo (äänite vuodelta 1969)

<https://www.youtube.com/watch?v=QLao8JZJbWU>

Musiikin 'ymmärtäminen' ja tieto vaikuttavista lähtökohdista ja kehityskuluista vaikuttanee siihen, miten kohtaus toteutetaan ja koetaan oopperassa, missä se kreivin loppukohtauksessa esittämän anteeksipyynnön ohella on ehkä nykyisinkin teoksen kapinallista ydintä.

Oopperan musiikki soi enimmäkseen duurissa, molliin siirrytään paatosta alleviivaten kohtauksissa, joissa on aihetta murheeseen tai ahdistukseen.

4. näytöksessä Barbarina etsii kadottamaansa neulaa

BARBARINA: L'ho perduta

cavatina n:o 24

3. näytöksen *opera seria*- tyylisessä ariassa kreivitär pohtii avioliittonsa tilaa ja orkesterin äänenpainot ja värit tummenevat mielen liikkeiden mukaan

KREIVITÄR: Dove sono

aria n:o 20

TIEDOSTA JA TIETEESTÄ

Charles Darwinin *Lajien synty* ilmestyi 1859, vaikka ajatuksia lajien kehitystä esitettiin jo aiemminkin.

Mikael Forteliuksen aiheena kirjassa *Kaikki evoluutiosta* (2009) on 'sapientoituminen' eli ihmisen biologinen ja kulttuurievoluutio:

Jossain vaiheessa ihminen [] irrottautui nykyhetken rajoista, ryhtyi kertomaan tarinoita, suunnittelemaan tulevaa, muistelemaan menneisyyttä, yhdistelemään syitä ja seurauksia sekä lopulta toteuttamaan kaikkea sellaista, mitä tällaisesta ajattelukyvyistä seuraa, vaikkapa säveltämään sinfonioita....

Aivotutkija Riitta Hari kirjassa *Kaikki evoluutiosta* (2009):

...pitkä otsalohkon kypsymisaika on sopusoinnussa ihmisen pitkän nuoruusiän ja sosiaalisen kehityksen kanssa.

Tuntuukin oudolta, että ihmisen mieltä etsitään pelkästään aivoista. Hyödyllisempää on tarkastella ihmisen mieltä toimintasilmukoiden viitekehyksessä. Toimintasilmukka on jatkuva yhteys toiminnan ja aistimisen välillä.

Työkalut muuttavat ihmisen toimintaa aivojen, mielen, kehon ja ympäristön muodostamassa järjestelmässä, joten ympäristön muuttuessa aivot muovautuvat.

Osa ympäristöstä toimii muistipintana.

Käyttöliittymäämme maailmaan kiinnostaa Mauri Ylä-Kotolaa (2009):

Todellisuuden tavoittaminen ja esittäminen on kielestä riippuvaista.

Käytämme aistimuskonstruktioita ajatellessamme ja tulkitessamme todellisuutta.

...virtuaaliympäristössä ihminen menettää perinteisen identiteettinsä. Identiteetti... muodostuu kaikista niistä paikoista, esineistä ja ihmisistä, jotka ovat olleet osa ihmisen kokemusympäristöä...

Viihdeteollisuus tuottaa erilaisia esityksiä, representaatioita.

... ihmiskehon muokkaaminen voi synnyttää uutta ja radikaalia taidetta ja filosofiaa.

... ruumiin rajojen ylittäminen on ovi evoluution seuraavalle tasolle.

... perinteinen ruumis tulee katoamaan maailmasta.

Mediaevoluutio synnyttää uusia tapoja käsitteellistää maailmaa ja elää siinä. Muutosten myötä joudutaan varmasti pohtimaan kysymyksiä, jotka olivat ajankohtaisia myös 1800-luvun evoluutioteoreettisessa ja sosiobiologisessa keskustelussa: Mikä on evoluution moraalit? Onko kehityksen suunta oikea?

VÄLIHUOMIOITA

- hoivaaminen samoin kuin parinvalinta ja kosiskelu liittyvät evoluutioon sekä biologisesti että kulttuurisesti
- musiikilla on molemmissa suuri merkitys
- myös yhteisöä vahvistetaan monella tapaa musiikin, laulun ja tanssin avulla.

Kuka siis keksi laulaa tai äännellä esilaulullisesti? Tunsi äänen voiman ja tarttui materiaalisiin esineisiin vaikuttaakseen teknologisen käyttöliittymän avulla maailmaan? Toimittajia ei ollut paikalla raportoimassa, mutta esimerkiksi kehtolaulun monet muodot antavat viitettä, josta on myös tieteellistä näyttöä.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

Ilkka Pyysiäisen huomioita kirjassa *Kaikki evoluutiosta* (2009)

[Näyttävä tanssi] kielii miehen kyvykkyydestä kumppanina ja perheen ruokkijana.

[Rituaalitanssissa []] on ollut keskeistä nimenomaan miesten välinen kilpailu taidokkuudessa ja kestävydessä. Hyvä tanssija on usein ollut myös hyvä metsästäjä.

Osin samaa tehtävää toteuttavat nykyään vaikkapa diskotanssit ja urheilu.

Myös tarinoiden kertominen ja eeposten laulaminen on voinut toimia keinona herättää vastakkaisen sukupuolen huomio.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.201

Miesnäkökulmia Almavivan huushollin 'hullusta päivästä':

BARTOLO: La vendetta

1. näytöksen Aria n:o 4

-Sevillan lääkäri on menettänyt suojattinsa Rosinan, Figaron avustuksella, puolisoiksi kreiville ja vannoo kostoa

CHERUBINO: No so più

1. näytöksen Aria n:o 6

-nuoren miehen biologisia ja sosiaalisia kasvukipuja

KREIVI ja SUSANNA: Crudel!

3. näytöksen Duettino n:o 17

-sukupuolen ja vallan neuvottelutilanne

FIGARO: Aprite un po

4. näytöksen Recitativo ja Aria n:o 27

- pettymyksen ja raivon ilmaisu

Matti Sintosen huomioita kirjassa *Kaikki evoluutiosta* (2009)

Sana "uskonto" pitäisi oikeastaan varustaa tässä lainausmerkein, koska sen eri elementit eivät välttämättä ole kehittyneet yhdessä ja sitä on usein vaikea erottaa ei-uskonnosta. On oikeastaan harhaanjohtavaa puhua uskonnon evoluutiosta, sillä uskonto on vain ihmislajin kognitiivis-emotionaalisen evoluution oheistuote.

Uskonto ei myöskään ole moraalin alkulähde vaan yksi moraalikäyttämisen ilmentymä.

Kaikkien korkeakulttuurien taloudelliset ja poliittiset rakenteet perustuvat hierarkkiseen despotiaan. Lainsäädäntövalta, toimeenpanovalta ja tuomiovalta ovat pienen ryhmän käsissä ja yhteiskunnan tuotokset jaetaan epätasaisesti.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

*Kaikissa sosiaalisissa yhteisöissä on tarve ehkäistä ristiriitojen kehittyminen sellaisiksi, että ne voisivat vahingoittaa yhteisön jäseniä:
... kaikissa yhteisöissä on mahdollisuudet sekä individualistiseen kilpailuun että kollektiiviseen yhteistyöhön
... erilainen yhteisörakenne tuottaa erilaisen moraalin
... biologisista tosiasioista ei voida vetää normatiivisia johtopäätöksiä.*

Yhteisön tavasta järjestää kanssakäymisensä ei voida päätellä sitä, kuinka se pitäisi järjestää.

KREIVI JA HÄNEN ALAISENSA: Gente, gente...

4. näytöksen loppukohtaus n:o 28

KIRJALLISUUTTA

Mozart, W. A. (1979) The Marriage of Figaro. Complete Score.
New York: Dover

Mozart, W. A. (1985) Le Nozze di Figaro. Phillips 416 375-7

Mozart, W. A. (2006) Le Nozze di Figaro. Bel Air Classiques.

Hanski, I., Niiniluoto I. & Hetemäki, I. (toim.) (2009)

Kaikki evoluutiosta. Helsinki: Gaudeamus.

Sonvilla-Weiss, S. (2008) IN(VISIBLE). Learning to act in the Metaverse.
Wien: Springer-Verlag.

Fryer, P. (2000) Rhythms of Resistance. African Musical Heritage in Brazil.
London: Pluto Press.

Asplund, R., Haussila, M., Karvonen, R. & Kukkula, T. (1991) Musiikin aika.
Porvoo: WSOY.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

LINKKEJÄ:

www.youtube.com

‘Le nozze di Figaro full opera’ antaa hyvän hakutuloksen: uudempiakin produktioita löytyy netistä vanhojen, hienojen tulkintojen (mm. Jean-Pierre Ponnelle, Sir Neville Marriner) ohella. Tekemällä haun oopperan eri kielisillä nimillä, saa erilaisia tuloksia. Näin voi tutustua myös vanhempien laulajalegendojen – esim. Kiri Te Kanawa, Dietrich Fisher-Dieskau, Ruggiero Raimondi, Mirella Freni, Hermann Prey - tulkintoihin.

Renée Jacobs puhuu pariisilaisten ‘uusklassisesta’ tulkinnasta ja produktiossa käytetään periodisoittimia. James Levinen johdolla Metropolitanin uudessa versiossa soitetaan moderneilla soittimilla miltei verdimäisesti, vaikka ohjauksessa on kepeä ote. Nykyinen mahdollisuuksien kirjo tuli Savonlinnan oopperajuhlilla nähdyssä, huolella ajatellussa ja toteutetussa versiossa hienosti esille.

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

OOPPERAAN LIITTYVIÄ LINKKEJÄ

Savonlinnan oopperajuhlien sivusto:

<http://operafestival.fi>

Suomen kansallisoopperan toimintaa:

<http://www.ooppera.fi/palvelut>

<http://www.oopperaroadtrip.fi/>

Eurooppalaisten oopperatalojen ilmaisohjelmistoa:

<http://www.theoperaplatform.eu/en/about-us>

<http://www.theoperaplatform.eu/en>

Metropolitanin produktioita elokuvateattereissa:

<http://www.metopera.org/Season/In-Cinemas/>

Le Nozze di Figaro M. Haussila Savonlinnan kirjasto 16.7.2015

YLEISRADION MATERIAALIA:

YLERadio 1 –kanavalla on paljon hyviä kanssakulkijoita musiikkiin tutustumista varten. Lisäksi on luotu sivusto

<http://yle.fi/aihe/musiikki/loydamusiikki>

Jos kyseessä on vieraampi kulttuurin alue, ylen taitavat toimittajat tulevat apuun amerikkalaisen, eri osaamisalueita esittelevän *'for dummies'* -sarjan hengessä

<http://yle.fi/aihe/musiikki/tyhmyreille>

Kesällä 2015 liron musiikkiluokallakin voi saada oivalluksia

<http://areena.yle.fi/1-2870109>